

โมทนาสาธุสาร

ฉบับเดือนเมษายน ๒๕๕๓

พระธรรมเทศนาเนื่องใน “โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติในหลวง ๘๒พรรษา”

วันอังคารที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๒

ก็โมทนาสาธุกับทุกคนแหละที่ได้มาฟัง วันนี้ก็พูดถึงเนกขัมมะความอดใจทุกสิ่งทุกอย่างต้องอดใจหรือบางครั้งก็ต้องฝืนใจ ถ้าเราไม่มีความอดทนอดกลั้นฝืนใจหรือทำใจอดใจสรรพสิ่งทั้งหลายการงานก็ตามหรือการที่จะทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสให้ว่างเพื่อพระนิพพานแล้วเป็นของได้ยากเพราะฉะนั้นทุกอย่างต้องอาศัยเนกขัมมะคืออดใจทำใจหรือฝืนใจ สิ่งที่เราไม่เคยทำไม่เคยปฏิบัติไม่เคยมีความรู้สึกนึกคิดก็ต้องฝึกหัดตัดนิสัยให้อดใจทำใจ เหมือนกับอดใจทำงานไม่อยากทำงานก็ต้องอดใจทำงานฝืนใจทำงานเพื่อให้งานนั้นได้สำเร็จไปที่เราต้องประสงค์หรือผู้ที่ต้องประสงค์หรือที่เราเกี่ยวเนื่อง งานทุกชนิดที่เราทำก็ต้องมีความสนใจบ้างอดใจบ้างหรือต้องทำใจบ้างเป็นของธรรมดาของงานนอกงานใน อดใจภายในอดใจภายนอกแทนที่จะเที่ยวเตร่สำมะเรเทเมาหรือจะไปทำกิจการกิจอย่างอื่นก็อดใจมาฟังเทศน์ฟังธรรมหรือมาทำการทำงาน เนกขัมมะอดใจนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกคนจะต้องฝึกหัดฝืนใจตัวเองบ้างไม่ให้ตามใจตัวเองทำไมจึงต้องฝืนใจตัวเองเพราะว่าการตามใจตัวเองนั้นนะมักจะตามใจอารมณ์ คำว่าตามใจอารมณ์คือตามใจรูป เสียง กลิ่น รส โณภูริัพพะ ธรรมารมณีนีแหละต้องฝืนใจจากอารมณ์ที่เราชอบหรือชัง ฝืนใจที่ไม่ไปรับรู้รับทราบรับเก็บรูป เสียง กลิ่น รส โณภูริัพพะ ธรรมารมณณ์ถ้าเราไม่ฝืนใจแล้วอารมณ์เหล่านั้นก็จะครอบงำใจทำให้ยื่น เดิน นั่ง นอนไม่เป็นสุขจึงเรียกว่าเนกขัมมะอดใจเนี่ยเป็นสิ่งสำคัญในบารมีข้อหนึ่งที่ทุกคนนั้นไม่ค่อยมีใครใส่ใจสนใจแต่ว่ามีควมสำคัญอย่างยิ่งในการที่ต้องฝึกใจอบรมใจหรือทำใจให้อดใจได้ที่เราจะได้ไม่เป็นทุกข์เพราะรูป เสียง กลิ่น รส โณภูริัพพะ ธรรมารมณณ์เหล่านั้นจิตของเราจะว่างจากก็คือทำให้ว่างจากอารมณ์นี้แหละอารมณ์ที่มักจะตกไปที่เขาเรียกว่าจิตตกจิตตกหรือแก้ไขไม่ได้เพราะซึ่มซอบอยู่ในอารมณ์นั้นต้องย้ายอารมณ์ คำว่าย้ายอารมณ์ก็คือเปลี่ยนอารมณ์จากรูปเป็นเสียง จากเสียงเป็นกลิ่น เป็นรสเป็นโณภูริัพพะธรรมารมณณ์อย่างอื่นไม่ให้จิตจมอยู่กับความทุกข์ยากความลำบากเหล่านั้นต้องว่าอย่างนี้ ฉะนั้นการฝึกใจเพื่อจะฝึกใจของเราให้เหนืออารมณ์นั่นเองการที่ฝึกใจให้อยู่เหนืออารมณ์ก็คือเราต้องไม่ตามใจตัวเองแล้วก็ไม่ได้ตามใจไปกับอารมณ์ด้วยทั้งสองอย่าง ไม่ตามใจภายนอกไม่ตามใจภายใน คือตามใจเราแล้วก็ตามใจอารมณ์เพราะฉะนั้นจิตของเราจึงจะหยุดหรือยุติจากอารมณ์หรือการระลึกถึงอารมณ์หรือการที่จะไปใส่ใจกับอารมณ์เพื่อความเป็นอิสระของจิต

การปฏิบัติทุกชนิดเป็นการปฏิบัติเพื่อทำจิตให้เหนืออารมณ์นั่นเอง ไปทำสมาธิจะให้ทานรักษาศีลก็เพื่อจะให้จิตอยู่เหนืออารมณ์ไม่ใช่อย่างอื่นไปเข้าใจผิดแล้วแหม! ต้องนั่งแล้วเป็นสมาธิอย่างนั้นอย่างนี้ทำใจทำอย่างนั้นอย่างนี้แต่ไม่ได้รู้ว่าเป็นการทำใจให้อยู่เหนืออารมณ์ทำจิตให้ว่างจากอารมณ์ทำจิตให้ว่างจากความรู้สึกนึกคิดของใจนั้นแหละจึงจะเป็นสิ่งที่พระพุทธรเจ้าประสงค์หรือถูกต้องตามเจตนาของคำว่าเนกขัมมะอดใจ เพราะฉะนั้นเมื่อเราอดใจได้ทุกสิ่งเราตาเห็นรูปแล้วก็อดใจจากรูป หูได้ยินเสียงก็อดใจจากเสียง จมูกได้กลิ่นก็อดใจจากกลิ่น ลิ้นได้รสก็อดใจจากรส กายได้สัมผัสฤดูกาลแบบฤดูร้อนฤดูหนาวฤดูฝนนี้ก็อดใจจากฤดูกาลเพราะมันเป็นไปตามธรรมชาติธรรมดา อดใจจากอารมณ์ทั้งหลายที่เคยรู้เคยเห็น

เคยทราบเคยรู้สึกมานานี้แหละที่เราจะต้องทำจิตให้อยู่เหนืออารมณ์ ทำจิตของเราให้ว่างจาก
 อารมณ์ ให้จิตเรามีสมาธิตั้งมั่น คำว่าตั้งใจมั่นก็คือสมาธินั้นแหละ สมาธิแปลว่าความตั้งใจมั่น แต่เราต้อง
 ตั้งใจมั่นให้จิตอยู่เหนืออารมณ์ เมื่อจิตเราอยู่เหนืออารมณ์แล้วจิตของเราก็อยู่เหนืออภัสวะนั้นเอง อภัสวะก็
 คืออารมณ์ที่มีรูปอยู่ในใจ มีเสียงอยู่ในใจ มีกลิ่นอยู่ในใจ มีรสอยู่ในใจ มีโณรัฐัพพะอยู่ในใจ มีธรรมารมณ์
 อยู่ในใจ ที่ปฏิบัติกันปฏิบัติกันทั่วโลกนั้นนะแต่ไม่รู้จิตความมุ่งหมายว่าทำจิตให้ว่างทำจิตให้ตั้งมั่นก็คือให้
 ปราศจากอารมณ์จิตจึงจะเบาจิตจึงจะสบายหรือจิตจึงจะว่างคือว่างจากอารมณ์ไม่ใช่ว่างจากอย่างอื่น ถ้า
 จิตเราว่างจากอารมณ์แล้วจิตก็อยู่เหนือเวทนาไม่สุขไม่ทุกข์ไม่ดีใจไม่เสียใจไม่ต้องอุเบกขาเพราะจิตไม่มี
 อารมณ์ สังขารก็ไม่มีการปรุงแต่งอารมณ์ไม่มีการปรุงแต่งจิต จิตจึงสงบระงับได้ทุกขณะจิตทุกลมหายใจ
 เข้าทุกลมหายใจออกจะเย็นก็ตาม จะนึ่งก็ตาม จะเดินก็ตาม จะนอนก็ตาม เป็นธรรมชาติธรรมชาติของจิตที่
 ไม่มีอารมณ์คือว่างจากอารมณ์นั้นแหละเป็นจิตที่สุขสงบสุขปราศจากทุกข์จากสุขจากความดีใจจากความ
 เสียใจจากอุเบกขาทั้งหมดเพราะจิตว่าง จิตเมื่ออยู่เหนืออภัสวะกิเลสเหนืออารมณ์ได้แล้วนั้นนั้นณะไม่มีวิตก
 วิจารณ์สังขารไม่ปรุงแต่งนั้นณะ จิตจึงจะเป็นสิ่งที่ประสงคฺ์จึงจะเข้าถึงนิพพานัง ปรมัง สุขังได้ จิตที่เข้าถึงนิ
 พพานัง ปรมัง สุขังได้ก็เพราะจิตไม่มีอารมณ์ จิตที่อยู่เหนืออารมณ์คือจิตที่ไม่มีการปรุงแต่งอารมณ์ไม่มีการ
 ปรุงแต่งจิตคือสังขารไม่มีการปรุงแต่งอารมณ์สังขารไม่มีการปรุงแต่งจิต จิตจึงว่างจากอารมณ์อย่างบริสุทธิ์
 ทั้งภายในภายนอกเนี่ยจึงเรียกว่านิรามิสสุขหรือนิพพานัง ปรมัง สุขังหรือเรียกว่าสุภาทิเสสนิพพานเพราะ
 อารมณ์เหล่านี้หมดไปจากใจต้องว่าอย่างนี้ ถ้าเราสังสมเรื่อยไปสงบเรื่อยไปเนี่ยทำอารมณ์ให้มันขาดสูญ
 ไปจากใจจากความรู้สึกให้ขาดไปจากความรู้สึกจากใจได้จนตายนั้นณะก็นิพพานัง ปรมัง สุขุญฺญความ
 เวียนว่ายตายเกิดที่จะมาพบกับรูป เสียง กลิ่น รส โณรัฐัพพะ ธรรมารมณ์อีกจึงไม่มี จิตจึงไม่ได้สนใจใด
 อะไรจึงเรียกว่าอนาลโย อนาลโยก็คือไม่มีอาลัยว่างเปล่าทั้งภายในภายนอก เราจะทราบได้รู้ได้ด้วยจิตของ
 เราเองที่เรียกว่าปัจเจกจิตตั้งมั่นแหละ ฉะนั้นเมื่อเรารู้เราเข้าใจแล้วเราก็พยายามอดใจให้ได้ ที่เขาเรียกภาวนา
 ทำให้มีให้เป็นขึ้นมาแต่แทนที่เราจะภาวนาอย่างอะไรให้มีให้เป็นขึ้นมาก็มีแต่ความทุกข์ เราก็ต้องทำให้
 ความว่างหรือความอดใจของเราให้มีให้เป็นขึ้นมา เมื่อเราอดใจทำให้มีให้เป็นขึ้นมาแล้วจิตเราว่างได้แล้ว
 นั้นแหละจึงจะเรียกว่าพบกับความสมหวังหรือสำเร็จหรือวิมุตติหลุดพ้นจากรูป เสียง กลิ่น รส โณรัฐัพพะ
 ธรรมารมณ์ อันเนี่ยที่เราจะต้องทำความรู้จักถึงพูดแล้วพูดอีกก็มีนัยยะไม่เหมือนกันที่พระพุทธเจ้าว่ามีตั้ง
 ร้อยนัยพันนัยจะแสดงไปอย่างไรอย่างไรก็ไม่รู้จักจบจักสิ้นเพราะว่าคำเดียวที่พระพุทธเจ้าว่าเป็นนียยานิก
 ธรรมนำสัตว์ให้พ้นจากทุกข์สำหรับผู้มีปัญญาแล้วเห็นอันใดอันหนึ่งแล้วประมวลมาให้เข้ากันได้หลาย
 อย่าง การที่ให้เข้ากันได้หลายอย่างคือความละเอียดปราณีตหรือความเข้าใจชัดไม่มีการล้งเล่งสยอีก
 ต่อไป วิตกวิจารณ์รูป เสียง กลิ่น รส โณรัฐัพพะ ธรรมารมณ์จึงไม่มีเพราะการอดใจที่เรียกว่าเนกขัมมะ
 เนกขัมมะพระมหจรรย์หรือการปฏิบัติเพื่อให้เข้าจิตของเราอยู่เสมอ เนกขัมมะพระมหจรรย์หรือ
 เนกขัมมะจิต จิตที่มีความอดใจได้ทุกเรื่องราว ร้อนก็อดกลั่นอดทนได้หมายถึงว่าร้อนก็อดใจได้ เย็นก็อดใจ
 ได้ ถึงจะร้อนจะหนาวยังไงก็อดใจได้ถึงหิวกระหายใจก็ไม่ส่ายสแ่จิตก็ยังเป็นปกติจิตได้ก็เพราะการอดใจ
 ของเรา เมื่อเราอดใจได้แล้วความอดใจนี่บ่อยๆเข้าก็เป็นความเพียรเนี่ยเขาเรียกวิริยะ อดใจบ่อยๆเข้าก็เป็น
 ขันตอดทนเป็นธรรมอีกหลายเรื่องที่ยोगกันไปयोगกันมาแต่ถ้าเราเข้าใจแล้วอันนี้หมายถึงว่าต้องยกเนกขัม

มะอิดใจเป็นหัวหน้าทำให้เกิดสติปัญญา ปัญญาญาณคือเหตุผลที่เราจะต้องรู้เรื่องว่าการที่เราอดใจก็เพราะเรามีปัญญาว่าถ้าอดใจได้แล้วความทุกข์ก็ไม่เกิดขึ้นความสุขก็จะเกิดขึ้นความสงบสุขจะเกิดขึ้นหรือสันติสุขจะเกิดขึ้นหรือมรรคผลนิพพานจะเกิดขึ้นก็ต้องอาศัยเนกขัมมะอดใจหรือเนกขัมมะพรหมจรรย์หรือเนกขัมมะบารมีที่สั่งสมไว้ทุกขณะจิตทุกวินาที ทุกชั่วโมงทุกเดือนทุกปีอะไรเนี่ยก็เป็นความเพียรเราจะพิจารณาความเพียรก็ถือว่ามีความครบถ้วนจะพิจารณาขั้นตีกี่มีครบถ้วนแต่ว่าเป็นปัญญาเข้าใจในเหตุผลแล้วทำให้อดทนได้อดใจได้ก็ถือว่าเรามีปัญญาแล้วก็มีความจริงใจ แล้วก็มีสัจจะที่เราอดใจได้ทำให้เราเกิดมีความได้รู้จริงเห็นแจ้งเนี่ยโยงไปหมดเลย เนกขัมมะอดใจอันเดียวที่ใครๆไม่ค่อยรู้เรื่องไม่ค่อยมีใครคิดไม่ค่อยมีใครคิดพิจารณาแต่มีความสำคัญอันยังเป็นมาตรฐานหรือว่าเป็นรากเหง้าพื้นฐานทำให้เกิดคุณธรรมต่างๆ อริยฐานปรารธนาที่พอยิ่งอดทนอดกลั้นได้มากมายก็ยิ่งมากขึ้นจากเล็กจากน้อยไปหาใหญ่อดใจจนกระทั่งสงบสุขสันติสุขเกิดขึ้นได้แล้วก็สมาธิหรือปรารธนาที่เรียกว่าอริยฐานบารมี ฉะนั้นคำว่าอริยฐานก็คือความปรารถนาต้องการของเรา ที่นี้เราต้องการอะไรเราต้องการความอดกลั้นอดใจของเราเพื่อจะไม่ให้ไม่ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหาที่คือรูป เสียง กลิ่น รส โสภณรูปะ ธรรมารมณ์นี่แหละ ถ้าเราไปมัวนั่งสมาธิอย่างนั้นอย่างนี้เรื่อยเรื่อยไปไม่มีจุดมุ่งหมายไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีความเข้าใจแล้วก็ยากที่จะสำเร็จเดี่ยวก็ต้องมานั่งกันใหม่มาเย็น เดี๋ยวนี้ นอนตั้งใจกันใหม่ทุกวันทุกเวลาทุกคำทุกคืนแต่ก็ไม่เห็นมีอะไรใหม่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลยเพราะอะไร เพราะเราไม่รู้จักวิธีการไม่รู้จักในการทำอย่างเดียวยังไม่ได้หลายอย่างเหมือนพลิกวิกฤติเป็นโอกาสเหมือนกับเราที่ทำบำเพ็ญเพียรเนกขัมมะบารมี เนกขัมมะพรหมจรรย์เนี่ยแล้วทำให้เรามีปัญญาเกิดขึ้นมีวิริยะความเพียรเกิดขึ้นมีขันติความอดกลั้นอดทนเกิดขึ้น ได้รู้สัจจะความจริงใจที่เราทำแล้วก็มีที่ปรารถนาที่จะวิมุตติหลุดพ้นอะไรเนี่ยแล้วก็รู้ว่าเออ! เราทำบ่อยๆเนี่ยก็คือเมตตา ความรักใคร่นั่นเองเนี่ยเห็นมัยเนี่ยมันโยงกันไปหมดท้ายสุดมันสุขสงบสุขแล้วสันติสุขเกิดขึ้นแล้วมันก็อุเบกขาเราก็มีพร้อมหมดจะเห็นว่าเป็นรากเหง้าๆของธรรมทั้งหมดเลยต้องว่าอย่างนี้ ก็เหมือนกับที่บวชมาเนี่ยเป็นศีลจะบวชใจด้วยศีล๕ หรือศีล๘ ศีล๑๐ ศีล๒๒๗ก็อาศัยเนี่ยเนกขัมมะตัวเนี่ยอดใจได้ จึงทำให้เรานั้นมีความเพียรขยันอดทนได้ทุกรูปแบบทั้งทางโลกและทางธรรม จึงมีความจำเป็นอันสำคัญไม่ว่าจะอยู่ทางโลกก็ต้องอดใจได้ ทางธรรมก็ต้องอดใจได้หมายถึงทางโลกและทางจิตหรือทางอารมณ์ที่ปรากฏแก่ตาแก่หูแก่จมูกแก่ลิ้นแก่กายแก่ใจเนี่ยหรือเราก็จะเห็นความลุ่มลึกของธรรมะของพระพุทธเจ้าที่พระองค์นั้นได้แสดงเอาไว้แต่ขาดการพิจารณา คำว่าขาดการพิจารณาก็คือขาดการทำความเข้าใจการพิจารณานั้นแหละเป็นการทำความเข้าใจเมื่อเข้าใจแล้วก็รู้เห็นแจ่มแจ้งไม่ลังเลสงสัยอีกต่อไป เพราะฉะนั้นเราจะต้องรู้ต้องฝึกหัดศึกษาเล่าเรียนได้ยินได้ฟังฝึกหัดในการทำ เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยใจตนเอง ถึงใครจะมาบอกอย่างไรอย่างไรก็ไม่เท่ากับเราฝึกได้ด้วยตัวเราเอง ความเข้าใจหรือเห็นผลหรือมรรคผลก็จะเกิดขึ้นก็ด้วยจิตใจเราเองฝึกหัดอบรมสั่งสมทำให้มีให้เป็นขึ้นมาอันแหละเราจะรู้เป็นปัจเจกตั้งไม่ต้องลังเลสงสัยไม่ต้องไปเที่ยวถามใครอีกต่อไปเพราะฉะนั้นอันเนี่ยสำคัญมากเนกขัมมะพรหมจรรย์ เนกขัมมะบารมี เนกขัมมะจิต อดจิตอดใจของเราเนี่ยให้มันว่างไปจากอารมณ์ให้ได้ เนี่ยเป็นการฝึกครั้งแรกต้องว่าอย่างนี้ ถ้าเราไปพิจารณาเขานั่งสมาธิไปคุยสมาธิอย่างนั้นอย่างนี้เนี่ย แต่รากเหง้าของสมาธิก็ไม่รู้ว่ามาจากไหน ท้ายสุดก็ต้องมาจากความจริงใจของเราอีกที่เรียกว่าสัจจะบารมีหรือสัจจะธรรมที่เราจะต้องรู้ต้องเห็นต้องเข้าใจเมื่อ

เราดูเราเห็นเราเข้าใจแล้วไม่ต้องมีใครบังคับเราไม่ต้องมีใครมาสั่งเรา แต่เราจะทำเองถึงเวลาว่างเรามีเวลาว่างอันสมควรแล้วเราจะรู้ฐานะหรือเวลาของเราหรือรู้จักกาลเทศะของเราว่าเราควรจะทำหรือปฏิบัติตอนไหน แล้วเราก็จะทำตามตามความเห็นของเรานั้นแหละ จึงเรียกว่าสัมมาทิฐิเห็นชอบต้องว่าอย่างนี้เห็นชอบเพียงแต่เห็นชอบยังเป็นโลกียะอยู่ เห็นชอบในการทำไปจนกระทั่งมันว่างแล้วมันแน่นะ ทีนี้สัมมาทิฐิจิตที่ว่าเห็นชอบก็ต้องว่างจากความเห็นแล้วเพราะเรารู้ชอบแล้วไม่มีความเห็นแล้วไม่ต้องมีใครบอกไม่ต้องนึกถึงคำว่าสัมมาทิฐิอีกต่อไป เวลาจะเข้านิพพานก็ไม่ต้องมีความเห็นไอ้ที่เห็นชอบๆอะไรทั้งหมดๆความอยากเรียกว่าตัณหา มันสับซ้อนกันหลายนัยเลยมากมายกายกองถ้าเราพิจารณาลงไปแล้วๆเราก็จะตื่นตื่นหรือตื่นใจว่าเรารู้ในสิ่งที่เราไม่เคยรู้ไม่เคยเข้าใจในสิ่งที่เราเคยเข้าใจนั้นแหละจึงเรียกว่ามุตโตทัยสิ่งที่เราไม่เคยคิดไม่เคยคาดถึงรู้อย่างเข้าใจเร็ว ฉะนั้นเราจะไปนิพพานก็ต้องไม่มีความเห็นเลยต้องว่างจากความเห็นที่ได้มาจากความรู้ที่เรียกว่ารู้ว่างหรือว่างจากรู้

สัมมาสังกัปปดำริชอบก็ต้องว่างไม่มีการดำริเลยดำริแล้วเมื่อรู้แล้วก็ไม่มีการดำริแล้วไม่มีวิตกพิจารณาสังขารไม่ปรุงแต่งแล้วจึงไม่มีการดำริ สัมมาวาจาจากการพูดจาชอบจะพูดอย่างนั้นอย่างนี้เมื่อเราพูดเราเข้าใจแล้วเราไม่จำเป็นต้องพูดแล้ว สัมมากัมมันโตก็ว่างอีก เราจะไปนิพพานแล้วไม่มีการงานที่เราควรทำได้ทำสำเร็จแล้วเข้าใจแล้ว สัมมาอาชีโวการอาชีพชอบเราไม่พึงประสงค์แล้วเพราะเรามีอาชีพทำไว้แล้วมีกินมีใช้แล้วแต่หัวใจของเราพอใช้แล้วต้องว่าอย่างนี้จึงว่างจากอาชีพเราจะไปนิพพานแล้วไม่มีอาชีพแล้วว่างจากสัมมาอาชีโวแล้วเนี่ย สัมมาวาจาโมเพียรพยายามชอบก็เพียรมาแล้วอดใจมาแล้วเนี่ยเราจะเห็นมรรค๘ ก็มีสมบุรณ์แบบ สัมมาสติระลึกชอบก็เลิกการระลึกเลยตัดสติทิ้งไปได้เลยไม่ต้องไปนึกถึงการถึงงานไม่ต้องนึกถึงพ่อแม่พี่น้องบุตรภรรยาสามีว่างเลยว่างจากสติสัมมาสติเนี่ยทั้งนี้ได้เลย สัมมาสมาธิตั้งใจมั่นชอบอันนี้ตั้งใจมั่นกับพระนิพพานอย่างเดียวนั้นแหละ ต้องทำจิตให้ว่างให้หมดว่างภายในว่างภายนอกให้หมด ถ้าเราทำใจว่างไม่ได้ไปนิพพานไม่ได้ มโนมยทิชียึดท่านพ่อท่านแม่ปู่ย่าตายายก็ยังไม่ไปไม่ได้ พระธรรมกายยึดลูกแก้วก็ยังไม่ไปไม่ได้เพราะยังไม่ว่างไปนิพพานไม่ได้หรือพวกนี้เพราะยังมีวิตกพิจารณาสังขารการปรุงแต่งยังมีอยู่ตราบไต่ที่ยังมีวิตกพิจารณาการปรุงแต่งอยู่ก็ยังไม่ไปนิพพานไม่ได้ เพราะนิพพานนี่ปราศจากการปรุงแต่งเพราะฉะนั้นเป็นอเสขะไม่มีการศึกษาอีกต่อไป ไอ้พวกที่มีการศึกษาอยู่ก็ไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่ศึกษามากมายมีทั้งปัญญาที่มีทั้งญาณความรู้ เมื่อหาทางออกไปนิพพานไม่ได้ก็ต้องมาพิจารณาปัญญาที่คือตัวเหตุผลนั้นแหละ เราจะเห็นเหตุผลก็เป็นอนิจจังเหตุผลอย่างนั้นเหตุผลอย่างนี้ก็เห็นว่าปัญญานี้ก็อนิจจัง ญาณความรู้ก็อนัตตาไม่มีตัวตน ถึงจะรู้มากขนาดไหนก็ไม่มีตัวตนจิตยอมรับทั้งปัญญาและญาณความรู้ไม่มีตัวตนนี้แหละจึงจะเรียกว่าอเสขะจบการศึกษาถ้าเรายังวิตกพิจารณาพิจารณาต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ปรุงแต่งอย่างนั้นอย่างนี้เนี่ยพวกเนี่ยไปไม่ได้หรือ คิดเอาเองวิตกพิจารณาเองไม่มีใครรู้เสียเวลาเปล่าต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วก็เลิก เพราะเรารู้ยังเห็นจริงเนี่ยในนิโรธะความดับ ว่างจากการปรุงแต่งเขาเรียกนิโรธะความดับ ไม่มีการปรุงแต่ง นั้นนะจึงเรียกว่านิโรธะความดับทุกข์แล้วก็ดับที่ใจเราจะไม่ได้ดับที่ไหนเพราะใจมันปรุงแต่ง ถ้ามันปรุงแต่งข้างนอกก็งานมากขึ้นปรุงแต่งจิตก็ยิ่งแยะใหญ่ต้องว่าอย่างนี้ ฟุ้งซ่าน วิตกพิจารณาฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ ฟุ้งซ่านไปตามการปรุงแต่ง ฟุ้งซ่านไปตามสติต้องว่าอย่างนี้ ต้องเห็นโทษของสติ ครูบาอาจารย์ทั่วโลกสั่งสอนให้เจริญสติอบรมสติ

แต่ไม่ใช่โทษของสติให้รู้ ตามปกติสติสัมปชัญญะเป็นธรรมมีอุปการมาก ต้องระลึกถึงแต่เรื่องศีล เรื่องธรรม ศีลและธรรมนั้นจะเป็นวิหารธรรมเป็นเครื่องอยู่ของจิตอารมณ์คือรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์จะไม่สามารถเข้ามาสู่จิตเราได้ เพราะเรามีวิหารธรรมเครื่องอยู่เพราะฉะนั้นไม่มีใครรู้ตรงนี้ก็มิว่า วุ่นวุ่นววายกับสิ่งต่างๆ เมื่อสติเป็นสัมมาสติเพราะระลึกก็คือทำงานให้เสร็จแค่นั้นพอพ้นจากนั้นก็เหลือ สัมปชัญญะรู้จิตรู้สติ รู้จิตว่าจิตประสงค์สิ่งใด รู้สติว่ามันจะระลึกสิ่งใด ถ้ามันระลึกไม่ถูกต้องระลึกไป ในทางที่จะทำให้ฟุ้งซ่านก็ต้องเลิกการระลึก เนี่ยเหลือแต่สัมปชัญญะรู้จิตรู้สติเมื่อจะไปนิพพานก็มีแต่รู้จิต อย่างเดียว สติไม่มีการใช้อีกต่อไปถ้าพูดถึงการเข้านิโรธสมาบัติก็ สติเป็นบาทที่ใช้ระลึกถึงอุปमानให้ ระลึกถึงอุปमानให้เป็นอุปमानระลึกถึงแค่มานะ๔ พอไปถึงอากาสนัญญาตนะก็เป็นสัมปชัญญะแล้วรู้ว่า อากาศว่างเปล่ามันจะรู้ของมันเองโดยอัตโนมัติรู้วิญญานคือความรู้สึกหมายถึงวิญญานัญญาตนะ ความรู้สึกที่จิต แล้วก็อากิญจัญญาตนะความรู้ในทางอายตนะคือตาหูจมูกลิ้นกายใจก็เหลือน้อยมากมี นิดหนึ่งที่เราเรียกว่านตติกัญญา ไปถึงเนวสัญญานาสนัญญาตนะจะว่ามีสัญญาก็ไม่ใช่ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่เพราะ ไม่ได้รู้ตามสัญญาเพราะไม่ได้คิดถึงสัญญาจึงไม่มีสัญญาในการรับรู้ จึงเป็นแบบนี้ไม่ใช่ของยาก ยาก เพราะคนไม่รู้แล้วก็ยึดติดกันว่าเป็นของวิเศษแต่ความจริงไม่วิเศษ พระพุทธเจ้าเวียนว่ายตายเกิดเป็นพระ โภธิสัตว์สำเร็จอภิญญา๕ สมาบัติ๘เหาะเหินเดินอากาศได้ รู้อดีตปัจจุบันอนาคตแต่ก็ยังไม่ได้อิธินัน เพราะติดอยู่ในอุปमानอุปमान ฉะนั้นเมื่อพระองค์ทำอาสวะให้สิ้นไปได้คือใช้ญาณไม่ได้ใช้มานะ ทำไม่พระอาจารย์จึงว่าใช้ญาณไม่ได้ใช้มานะ เพราะว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณเนี่ยญาณความรู้ระลึกถึง ชาติหนหลังเนี่ยต้องรู้ด้วยญาณไม่ใช่รู้ด้วยมานะ มาถึงจุตูปาตญาณรู้จิตการเกิดขึ้นอันนี้ก็ต้องเป็นญาณ ทำยสุดอาสาชกขญาณคือทำอาสวะให้สิ้นไปก็คือทำอารมณ์ให้สิ้นไปเนี่ย ญาณก็คือความรู้ต้องว่าอย่างนี้ อย่าไปเที่ยวยกย่องว่ามานะเก่งฤาษีชีไพร แล้วก็เหาะเหินเดินอากาศได้ก็รู้ทั่วทั้งโลกก็รู้ทั่วทั้งหลายสอน ได้เก่งปฏิบัติได้เก่งสูงสุดก็แค่มานะเท่านั้นเองแค่อุปमानอุปमानเท่านั้นเองไม่ได้วิเศษอะไรเลย เพราะฉะนั้นเราอย่าไปปักใจหรือหลงเชื่อไม่ใช่ของดีของวิเศษอะไรเพราะยังไม่พ้นทุกข์ยังเวียนว่ายตายเกิด เหมือนพระพุทธเจ้าของเราเป็นผู้ชำนาญมาทุกภพทุกชาติเลย ตั้งแต่เป็นพระโภธิสัตว์แล้วก็วอร์มอัพ ความว่างมาตลอดอดใจฝึกจิตตั้งแต่ได้รับพระพุทธพยากรณ์จากพระพุทธที่บังกรສັມมาສັມพุทธเจ้าแล้วก็ วอร์มอัพความว่างมาตลอดเลยเนี่ย มาเต็มในชาติเป็นพระเวสสันดรที่บริจาคบุตรภรรยาพระนางมัทรีกัณ หาราดีเนี่ยให้เป็นทาน แล้วถ้าใครคิดจะมาขอหทัยวัตถุก็จะผ่าอกควักให้ ใครจะขอดวงตาก็จะควักให้เนี่ย แสดงว่าพระองค์ไม่ยึดติดแล้วเนี่ยบารมี๓๐ทัศจึงเต็มในชาติเป็นพระเวสสันดรเนี่ย วอร์มอัพความว่างมา ตั้ง๔๐สงฆ์แสนกัลป์นะหนักหนาสาหัสมากทุกข์ยากลำบากมากทุกชาติทุกชาติที่นั่นแหละกว่าจะปลงวาง อดใจที่เรียกว่าเนกขัมมะบารมีได้เนี่ยยุคนี้สมัยนี้มนุษย์เรามีอายุไม่ถึง๑๐๐ปีเนี่ยก็ต้องวอร์มอัพจนตายเลย ไม่ยึดติดอะไรทั้งสิ้น แต่เราก็ต้องทำไปตามหน้าที่ของความเป็นพ่อเป็นแม่บุตรภรรยาสามีเป็นคนใช้หรือ เป็นคนงานหรือเป็นหมอเป็นพยาบาลเป็นคนใช้เป็นทหารตำรวจเป็นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินต้องทำไปตาม หน้าที่ แล้วก็เราต้องยอมรับว่าเกิดมาต้องใช้กรรมใช้สินใช้เท้าเนี่ยทำงานเขาเรียกว่ากายกรรม ใช้วิกรรม คือคำพูดเนี่ยต้องพูด ต้องใช้จิตคิดนึกเขาเรียกมโนกรรมเนี่ย ทุกคนเกิดมานอกจากมาทำหน้าที่แล้วก็ต้อง มาใช้กรรมคือใช้มือเท้าของตัวเองเดี่ยวจะมานึกว่าไปใช้มือเท้าคนอื่นใช้วาจาของตนเองใช้จิตคิดนึกด้วย

ตนเอง แต่กายกรรมต้องไม่ฆ่าสัตว์ลักทรัพย์ไม่ประพฤติผิดในกาม วาจากรรมต้องไม่พูดมุสาวาทไม่พูดส่อเสียดไม่พูดคำหยาบคายไม่พูดเพื่อจ้อเหลวไหล มโนกรรมต้องไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นไม่มีความพยาบาทใด ๆ กับใคร ไม่เห็นผิดคลองธรรมที่ชอบ ไม่เห็นว่าบาปบุญ เหมือนพวกที่ทำบาปอย่างหน้าตาเฉย อย่างนั้นเนียต้องว่าอย่างนี้ถ้าใครทำได้ก็ไม่มีเวรไม่มีกรรมกับคนอื่น เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้ความจริงแล้วยินดี นิ่ง นอน เราทำจิตให้ว่างนั้นแหละ สูงสุดแล้วว่างเนี่ยเลยวิปัสสนาญาณแล้วไม่ต้องไปทุกข์ไม่ต้องไปใช้สติปัญญาว่าวิปัสสนาเป็นยังไงกำหนดรู้ทุกข์เป็นยังไงเนี่ย สมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์คือตัณหาต้องละยังไง นิโรธความดับทุกข์ควรทำให้แจ่มยังงัย มรรคหนทางเข้าถึงความพ้นทุกข์ดับทุกข์ควรเจริญให้มากยังงัยเนี่ย เพราะฉะนั้นถ้าเราทำจิตว่างได้แล้วเนี่ย ไม่มีเลยต้องว่าอย่างนี้ คำว่าไม่มีเลยคือทุกข์ไม่มีเมื่อทุกข์ เหมือนกับพระองค์แสดงถึงกามสุขัลลิกานุโยคชีกหนึ่งอิตตกิลมถานุโยคชีกหนึ่งหมายถึงมัชฌิมาในท่ามกลางเนี่ย เมื่อไหร่ที่พระองค์ว่ามัชฌิมาความพอดี แล้วพระองค์ก็ตรัสว่าไม่ให้เข้าไปใกล้ในสองทางนั้น สองสิ่งนั้น คำว่าไม่ให้เข้าไปใกล้ก็คือให้ว่างจากสองสิ่งนั้นนั่นเอง เมื่อเราทำใจให้ว่างจากกามสุขัลลิกานุโยค อิตตกิลมถานุโยคได้นั้นแหละจึงจะเรียกว่ามัชฌิมา เพราะฉะนั้นเราจะทำมัชฌิมาให้เกิดขึ้นได้ยังงัยเรา ต้องทำจิตให้ว่างอย่างเดียวเท่านั้นจึงจะถึงซึ่งมัชฌิมา เพราะความว่างนี่ลงได้หมดเลยมัชฌิมาพอดีเห็นพอดีได้ยิน พอดีได้ทราบได้รู้สึกในกลิ่นในรสในสัมผัสในจิตที่รู้ธรรมารมณณ์เนี่ยเราว่างแล้วก็พอดีหมดเลย เนี่ยจะได้รู้ว่าความว่างสูงสุดเป็นอย่างนี้ เดี่ยวจะนึกว่าเอ๊ะ! ทำไมพระอาจารย์ไม่พูดถึงมัชฌิมา พระองค์ว่ามัชฌิมาเป็นยังงัยก็ไม่มีใครรู้จัก เหมือนอนิจจังก็ชีกหนึ่ง ทุกข์อยู่ในท่ามกลาง อนัตตาอยู่ในอีกชีกหนึ่งเมื่อจิตเราไม่มีทุกข์เพราะจิตเราว่างแล้วไม่มีทุกข์อนิจจังก็ไม่มีอนัตตาก็ไม่มีก็ว่างกันไปด้วยกันทั้งอนิจจังทุกข์ อนัตตาก็ว่างไปด้วยกันเห็นมั๊ยเนี่ยเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราไม่ต้องไปดิ้นเสงสยยีน เดิน นิ่ง นอนก็พูดเข้าไปสู่ใจว่างๆที่ให้พูดก็คือพูดเข้าไปสู่ใจไปไล่ขะอารมณ์มะเร็งอารมณ์ในจิตของเราให้ทำจนเคยชิน จนกระทั่งมันว่างๆอย่างบริสุทธิ์เลยถึงไม่ต้องภาวนามันก็ว่าต้องทำให้ว่างถึงขนาดนั้นแล้วมันก็จะ เป็นปัจฉัตตังของมันเองด้วยใจของมันเองว่าเราปฏิบัติเข้าถึงแล้วถูกแล้ว แล้วเรารู้ว่าสิ้นอาสวะก็คือสิ้น อารมณณ์นั้นแหละสิ้นรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณณ์ที่จะเข้ามาก่อวนจิตใจเราไม่ได้อีกต่อไปนั้นแหละเราจึงจะเข้าใจชัดแล้วเราก็จะได้รู้ว่าเออ! สิ่งที่เราปฏิบัติอยู่เนี่ยถูกแล้วที่พระอาจารย์มาสอนเราเนี่ย เหมือนพลิกวิกฤติเป็นโอกาสทำงานมากให้เป็นงานน้อยเหมือนกับพระอาจารย์ย่อพระไตรปิฎก๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นนี้เนี่ยลงในที่เดียวคืออนิโรธดับทุกข์ก็ดับอารมณ์หรือว่างจากอารมณ์อย่างเดียวแค่นี้สุดยอดเลยไม่ต้องไปเสียเวลาอย่างพระอาจารย์ ไม่ต้องไปเรียนตรีโทเอกไม่ต้องไปอ่านพระไตรปิฎกเราเชื่ออย่าง ชื่ออย่างตรงแล้วเออ! ฟังเหตุผลแล้วเราเข้าใจแล้วเราเอาเป็นมรรคเลยเป็นหนทางปฏิบัติเลยเราภาวนา ว่างๆเนี่ยที่แรกเป็นมรรคคือเป็นหนทางที่ทำความพ้นทุกข์ดับทุกข์ ที่หลังมันว่างจริงๆ แล้วก็ผลเลยเป็นผลจากความว่างเนี่ย เดี่ยวจะนึกว่ามรรคผลอยู่ที่ไหนเนี่ยอยู่ตรงว่างเนี่ยไม่ต้องไป ดิ้นเสงสยยไม่ไม่ต้องไปวิตกวิจารณ์สังขารก็ไม่ต้องปรุงแต่งแล้วเราก็จะเป็นสุขสงบสุขสันติสุข จิตเราว่างแล้วไม่ ทะเลาะเบาะแว้งกับใครตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจสงบเงียบหมด ใครหาเรื่องหาราวเราก็รู้รู้ย้ายเข้าใจเร็วหลบ หลีกซ่อนเร้นได้ ถ้าเราหลบหลีกซ่อนเร้นไม่ได้ถือว่าเราได้ใช้กรรมเวรวิบากกรรมเวรอดีตที่เราเคยไปก่อวน ความสงบสุขสันติสุขของผู้อื่นมาหรือความว่างของผู้อื่นมา จิตเราต้องยอมรับความจริงแล้วเราก็อดกลั้น

อดทนไปตายก็ทิ้งเลยว่างไปไม่ต้องไปต่อลื้อต่อเถียงกับใครเขาไม่ต้องไปเสียดายชีวิตตายไปก็ไปนิพพาน นิพพานัง ปรมัง สุขญญังว่างอย่างบริสุทธิ์เลย เพราะฉะนั้นเนี่ยเนกขัมมะมอดใจต้องอดใจให้ได้ถึงขนาดนี้จึงจะเรียกว่าเนกขัมมะพรหมจรรย์เนกขัมมะบารมีตามพระพุทธโอวาทที่ทรงแสดงไว้ คำว่าแสดงไว้ อย่างชอบธรรมถูกต้องก็เพราะว่าจิตคิดไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรแต่ลงความเห็นลงความคิดที่เนกขัมมะตัวนี้ต้องว่าอย่างนี้ ให้ทุ่มเทความสำคัญมั่นหมายประมวลมาเหมือนกับที่เราจะรักใคร่รักที่แท้ไม่แน่นอนนะ ลองมารักเนกขัมมะตัวนี้อุดใจให้ได้ทุกเรื่องราว แทนที่จะไปรักใครคนนั้นคนนี่รักข้าวของเงินทองรักสัตว์รักพืชพรรณธัญญาหารอะไรรักสมบัติอะไรพวกเนี่ย ทุ่มเทมารักเนกขัมมะมอดใจให้ได้เนี่ย เมตตาก็มีความสำคัญไม่ใช่ไม่มีความสำคัญ แต่ต้องรู้จักใช้ให้ถูกกาลเทศะเมื่อเราใช้ถูกกาลเทศะแล้วเมตตาความรักใคร่ก็ไม่มีทุกข์ ตามปกติแล้วพระพุทธเจ้าตรัสว่าปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ความทุกข์เกิดจากรัก แล้วความรักคืออะไรความรักก็คือความเมตตา นั่นแหละ ความสงสารก็คือกรุณาเพราะฉะนั้นเราจะพ้นจากรักเราก็ต้องไม่มีเมตตา ต้องว่างจากเมตตาให้ได้จะพ้นจากวิภวัญจะสงสารการเวียนว่ายตายเกิดเราก็ต้องว่างจากกรุณาความสงสารให้ได้เราจะได้พ้นวิภวัญจะสงสารเห็นมัยมันง่ายถ้าฟังพระอาจารย์เข้าใจแล้วมันเข้าใจแล้วมันว่างได้หมดแล้วมันก็ไม่มีความทุกข์อะไรอื่น เดี๋ยวนี้ นอนมันก็ไม่มีความทุกข์อะไรเพราะจิตเราว่าง เพราะเรารู้แล้วไม่ลังเลสงสัยแล้ว จิตของเราที่มุ่งไปนิพพานอย่างเดียว ว่างอย่างบริสุทธิ์หมดจดสิ้นเชิงไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดไม่ต้องมาร้องไห้ร้องไห้เสียอกเสียใจกับสิ่งของอันเป็นที่รักอีกต่อไปต้องว่าอย่างนี้แล้วเรารู้ว่ารักที่แท้ไม่มีข้อแม้ทุกประการ

พระพุทธเจ้าเราเนี่ยมีความรักแท้ไม่มีข้อแม้ทุกประการเลยสละทรัพย์สินสมบัติบุตรภรรยา จนกระทั่งชีวิตของพระองค์เองเพื่อสัสมาสัมโพธิญาณเพื่อได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อพระนิพพานเพื่อความว่างบริสุทธิ์ เตียวไปนึกว่าพระอาจารย์ไปเอามาจากไหนพระอาจารย์ก็ต้องเอามาจากพระพุทธเจ้านั้นแหละตามรู้ตามเห็นตามพระพุทธโอวาทที่พระองค์แสดงเอาไว้ทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจแตกฉาน เมื่อเรารู้แล้วเราก็ละเราก็กว้างมานั้นนะเป็นทานภายในทานภายนอก ศีลภายในศีลภายนอกเนกขัมมะภายในเนกขัมมะภายนอกอดใจได้ ที่นี้เดี๋ยวมันก็เป็นปัญญาภายในปัญญาภายนอกเพราะเป็นเหตุผลที่ถูกต้องการทำเหตุผลที่ถูกต้องนี้แหละเรียกว่าปัญญา คนส่วนมาทั้งโลกรู้จักแต่คำว่าปัญญาแต่ไม่รู้ว่าเป็นปัญญาที่แท้จริงคืออะไร ปัญญาที่แท้จริงก็คือเหตุผลที่ถูกต้อง เราทำเหตุผลที่ถูกต้องเรื่อย ๆ นั้นแหละเป็นญาณความรู้ที่เรียกว่าความชำนาญสำหรับคนที่ทำงานเก่งๆ เข้าใจในงานเขาเรียกเป็นผู้ชำนาญงานให้ผู้ชำนาญงานชนิดนั้นนั่นแหละคือญาณความรู้ เพราะฉะนั้นไม่ใช่หลับหูหลับตาเห็นนรกสวรรค์แล้วก็อ้างว่านี่ญาณนั่นญาณนี่ นั่นเป็นความพิเศษของพระพุทธเจ้าที่สั่งสมมาจนเป็นทิพย์จิตเป็นทิพย์ ตาเป็นทิพย์ หูเป็นทิพย์จมูกลิ้นกายใจเป็นทิพย์หมดเลยเนี่ยจึงเรียกว่าทิพย์จักขุญาณทิพย์โสตญาณเนี่ย เพราะฉะนั้นเราต้องฝึกหัดให้เป็นทิพย์ให้ได้ ให้ออกจากวัตถุสิ่งของที่เป็นปุถุชนให้เข้าถึงความเป็นอริยชนอริยมรรคอริยผลอริยธรรมไปเลยต้องว่าถึงอริยนิพพานไปเลย อายตนะนิพพานก็คือไม่มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจก็ทำเป็นอายตนะนิพพานไปเลยตาเห็นก็ว่างหูก็ว่างเนี่ยเขาเรียกอายตนะนิพพานคือมีตาที่มีเหมือนไม่มี มีหูก็เหมือนไม่มี จมูกก็มีเหมือนไม่มี ลิ้นก็มีเหมือนไม่มี กายก็มีเหมือนไม่มี จิตก็มีเหมือนไม่มีเนี่ยเขาเรียกอายตนะนิพพาน ไม่ใช่ได้ยินแต่ชื่อว่า ถ้าโยมไม่เคยได้ยินได้ฟังเรื่องอายตนะนิพพานโยมก็จะเห็นว่า

มันลึกลับซับซ้อนแหม! มันเก่งอย่างนั้นอย่างนี้แหมอย่างนั้นอย่างนี้ความจริงไม่ใช่เรื่องใหญ่เลยเนี่ย เรารู้ความจริงเนี่ยพวกธรรมกายเขาสอนกันว่าอายตนะนิพพาน(หัวเราะ)แต่ความจริงพระพุทธเจ้าสอนอยู่เสมออยู่จริงทั้งนั้นเลยในพระไตรปิฎกไม่ใช่เรื่องยากเลยต้องว่าอย่างนี้ เมื่อเรารู้ตรึงนี้แล้วเราก็เข้าใจชัดเรื่องอายตนะนิพพานให้มันไม่มีความเห็นชะอย่างเดิวนั้นแน่ตาที่ให้เห็นก็ไม่มีไม่เห็นหูที่ได้ยินก็ไม่มีไม่เห็นที่ได้ฟังในการได้ยิน จมูกได้กลิ่นก็ไม่มีไม่เห็นในการรู้กลิ่น ลิ้นได้รสแล้วก็ไม่มีไม่เห็นว่ามันเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด เฝื่อน เผือด ขม จืดยังงั้นเนี่ยจะได้รู้จักอายตนะนิพพานเนี่ย ไม่งั้นออ! ทำไมอาตมาให้อิมถาโมยก็ไม่ได้ถามกันเพราะอิมไม่รู้จักอิมจะมาถามอาตมาได้ยังงั้นถ้าอิมถาโมยมาต้องตอบได้แน่(หัวเราะ)เพราะอาตมาเนี่ยเฉียวชาญชำนาญเรื่องเหล่านี้อยู่แล้วต้องบอกอย่างนี้ไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับอาตมาเพราะฉะนั้นจะได้ไม่ต้องไปม गयाไม่ต้องไปโดนเขาหลอกแล้วเขาก็ให้ทำอย่างนั้นทำอย่างนี้ทำไมไม่บอกให้มันตรงๆไปเลยให้ว่างไปซะ(หัวเราะ)ไม่ต้องไปเสียเวลาแหม! ต้องไปฟังลูกแก้ว ต้องไปเที่ยวรอกสวรรค์แบบนั้นก็ยิ่งไปกันใหญ่เลยฟังชานใหญ่เนี่ย อย่างพระอาจารย์เนี่ยต้องสรุปลงเลยไม่ต้องให้ไปเสียเวลาเนี่ยจึงเรียกว่าปัญญาความเห็นชอบเพราะฉะนั้นเราก็จะได้ไม่ต้องวิตกวิจารณ์สังขารจะได้ไม่ปรุงแต่งไม่ใช่ไม่รู้ แต่รู้แล้วเราไม่สนใจว่างหมดเลย

คำว่าไร้ความปรารถนาคือไร้ตัณหาความอยากนั่นเองจิตของเราก็ว่างไปตลอดต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นถ้าเขาถามจะทำจิตให้ว่างได้ยังงั้นก็ต้องบอกไร้ความอยาก(หัวเราะ)ต้องว่าไร้ความปรารถนา ถ้าไร้ความปรารถนามันก็ว่างแล้วเห็นมัยเนี่ยถ้ายอลงมาเนี่ย อันนี้เป็นคำพูดของพระศรีอารยเมตตรัยนะ อาตมาเคยอันเชิญท่านลงมาบอกว่ามีอิมส่วนมากเขากำลังรำพึงรำพรรณสร้างบุญกุศลความดีเพื่อไปเกิดในศาสนาของพระองค์ แล้วพระองค์จะมีความรู้สึกอะไรจะมีอะไรฝากเขาบ้างหรือเปล่า ให้ไร้ความปรารถนาท่านพูดอย่างนี้แหม! สมศักดิ์สมศรีของผู้ที่จะเป็นพระพุทธเจ้าเลย เพราะท่านพูดว่าให้ไร้ความปรารถนาก็คือให้ไร้ตัณหาความอยากนั่นแหละ ถ้าปัจจุบันมีศาสนาของพระพุทธเจ้าคือพระสมณโคดมยังมีอยู่ แต่เราพวกนี้ไปใส่ใจอนาคตเนี่ย เหมือนกับปรามาสลับหลูดูหมิ่น ไม่ใส่ใจในศาสนาพอถึงคราวเดี๋ยวก็ไปประมาทอีกเพราะฉะนั้นก็ถึงคราวจึงสอนให้ไร้ความปรารถนาซะเลยเพื่อจะได้ไม่มีความประมาทแต่เมื่อตั้งใจปฏิบัติแล้วยังไม่สำเร็จในชาตินี้ ด้วยความทุ่มเทที่มีตั้งจิตตั้งใจปฏิบัติแล้ว พร้อมกับนั้นก็อาจจะมิบุญไปเกิดในศาสนาของพระองค์ เนี่ยเพราะฉะนั้นก็ไม่พลาด ต้องว่าอิมยังมีเหลืออีกคันรถเมล์เที่ยวสุดท้ายยังมีอีกคันหนึ่ง เพราะฉะนั้นเราก็ต้องใส่ใจอดใจทำใจให้เข้าถึงให้ได้ถึงความว่างให้ได้ เมื่อเราอดใจทำใจเข้าถึงความว่างได้แล้วนั้นแน่ เราจะรู้เป็นปัจเจกตั้ง เราจะมีความสุขความสงบสุขเฉพาะตัวเราไม่มีใครมารู้เรื่องของเราหรอกไม่มีใครมารู้จิตรู้ใจของเราได้ด้วย เพราะจิตเราว่าง ถ้าเรารู้จิตรู้ใจเราว่างก็มันก็คงไม่มายุ่งกับเราหรอกหรืออาจจะไปนิพพานก่อนพระอาจารย์ก็ได้(หัวเราะ)เพราะฉะนั้นเราก็ต้องทำใจอดใจฝึกฝนอบรมไปเรื่อยๆคุณธรรมต่างๆด้วยความอดใจแล้วก็ยังมีอีกมากเลยทั้งปัญญาบารมีวิริยะบารมีขันติบารมีสังขะบารมีอธิษฐานบารมีเมตตาบารมีอุเบกขาก็จะมาพร้อมกันเป็นสายทำให้เราปฏิบัติอดใจเพียงข้อเดียว แต่ว่าอนิสงส์เชื่อมโยงถึงกันหมดเลยแล้วอดใจได้ก็เป็นทานบารมีเป็นศีลบารมีเพราะละเว้นได้หมดแล้วเห็นมัยเพราะบารมีทั้ง ๑๐ สมบูรณ์มากเลย ถ้ามันตายก็เป็นปรมัตถบารมีเลยเนี่ย ต้องชี้รากฐานหรือพื้นฐานบาตรฐานเอาไว้ว่าเนกขัมมะบารมีที่สำคัญอย่างนี้ที่คนทั่วไปไม่ค่อยมีใครรู้จักและไม่ค่อยมีใคร

เข้าถึงแล้วไม่ค่อยมีใครรู้ถึงอานิสงส์มากมายเลย ต้องผู้ปฏิบัติเองเข้าใจเองรู้เองเข้าถึงเองแล้วก็จะมีความสุขความสงบเองด้วยเนกขัมมะพรหมจรรย์ถือบวชกัน บวชใจเนี่ยถือบวชใจให้ได้ ถึงผมมีอยู่ก็ไม่ต้องโกนนะ ถ้าเราอดใจได้ก็ไปได้ เพราะฉะนั้นไอ้พวกนี้ไม่ใช่สิ่งสำคัญ มันสำคัญที่ใจเราที่มีเนกขัมมะบารมามีเนกขัมมะพรหมจรรย์ มีเนกขัมมะจิตที่อดใจได้เนี่ยจำไว้ให้ดี แล้วเราก็จะได้ไม่ถูกใครหลอกแล้วเราก็จะได้ไม่ต้องไปหลงมงายอะไรกับอะไรเพื่อความว่างคือพระนิพพานอย่างเดียวนิพพานัง ปรมัง สุญญังก็คือนิพพานว่างอย่างยิงให้จำเอาไว้ให้ดี ขอให้ทุกคนมีใจว่างไปพระนิพพานกันให้หมด พรหมเทพเทวาเทวธิดาทั้งหลายทั้งปวงทั้งหมดเนี่ยได้ยินได้ฟังแล้วก็ให้เป็นเนกขัมมะพรหมจรรย์เนกขัมมะบารมี้แล้วก็นุ่งไปสู่นิพพานตามพระพุทธโอวาทนะไม่ใช่คำสอนของอาตมานะเพียงแต่อาตมาจำของพระพุทธเจ้ามาบอกกล่าวอีกทีหนึ่งว่าอาตมามีความเข้าใจพูดไปตามความเข้าใจของอาตมา เพื่อให้เกิดปัญญาญาณความรู้มีสัมปชัญญะรู้จิตรู้สติเพราะทุกคนเขาสอนให้ระลึกสติรู้สติกันมามากแล้วแต่ไม่เห็นผลยังงมงายดักดานอย่างเก่า อาตมาต้องเอาให้มีสัมปชัญญะรู้จิตรู้สติ(หัวเราะ)นั่นแน่ะสองอย่างเนี่ย รู้จิตก็เพื่อให้จิตว่างทำจิตให้ว่างรู้สติก็ห้ามไม่ให้มันระลึกถึงรูป เสียง กลิ่น รส โสภณรูปะ ธรรมารมณ์เนี่ยเอาสัมปชัญญะเป็นดิสก์เบรคไม่ให้สติมันระลึกไปตามอารมณ์ตามใจ เป็นเหตุให้เป็นเนกขัมมะอดใจไม่ได้ แล้วจะเห็นว่าเป็นอุปสรรคทั้งหมด แล้วทำจิตให้ว่างไม่ได้ เพราะจิตมันระลึกอยู่เสมอว่าจะต้องทำอย่างนั้นทำอย่างนี้เนี่ยแล้วเราจะเห็นโทษของสติว่า ไอ้สติมันแหละทำให้จิตเราฟุ้งซ่านแล้วมันก็พาเราไปเวียนว้ายตายเกิดนับภพนับชาติไม่ถ้วนก็เพราะสตินี้แหละ ไม่มีใครรู้จริงสอนให้แต่บอกให้เจริญสติบวรมสติแต่ไม่ใช่โทษของสติให้รู้ว่สติที่จะเป็นธรรมมีอุปการะมากต้องระลึกถึงแต่เรื่องศีลเรื่องธรรมเท่านั้น ถ้าไประลึกถึงรูป เสียง กลิ่น รส โสภณรูปะ ธรรมารมณ์เนี่ย สตินี้แหละเป็นเหตุให้ฟุ้งซ่านพาจิตวิญญานของเราไปเวียนว้ายตายเกิดนับภพนับชาติไม่ถ้วน เนี่ยครูบาอาจารย์ทั่วโลกสอนให้เจริญสติกันทั้งนั้น เนี่ยตอนเนี่ยอาตมาต้องมาแก้ใหม่ต้องให้ใช้สัมปชัญญะให้มากจะได้เร็วขึ้นไม่ใช่เพื่ออะไรเพื่อให้เร็วขึ้นเพื่อให้ว่างเร็วขึ้นให้ได้เข้าถึงมรรคผลนิพพานเร็วขึ้น ไม่ใช่ว่าสติไม่ดีแต่เรารู้ว่ามันดีแต่เราจักระลึกมัน ไอ้ที่ไม่ดีเราก็ไม่เอาแล้วเรารู้ต้นเหตุของมันพาจิตวิญญานเราไปเวียนว้ายตายเกิดก็เพราะสติ เราก็ไม่เอาด้วยแล้วเซ็ดขยายตวาดดกแล้วพอกันทีต้องว่าอย่างนี้ อยู่ดีๆก็ระลึกถึงปล่อยใจล่องลอยไปทำงานอื่นไม่ต้องทำ ทำจิตว่างไม่ได้ก็เพราะสตินี้แหละ ร้องไห้ร้องไห้ก็สติจมอยู่กับสิ่งระลึกอยู่อย่างเดียวนั้นระลึกถึงพ่อแม่พี่น้องบุตรภรรยาสามีระลึกถึงเรื่องการทำงานแล้วก็ทำให้จิตไม่ว่าง ถ้ามว่าการทำจิตให้ว่างง่ายหรือยาก อาตมาก็ต้องบอกง่ายส่วนการที่พวกโยมไประลึกถึงการถึงงานเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวเลี้ยงตัวเองมีภาระในการเลี้ยงบุตรภรรยาสามีเนี่ยเป็นความทุกข์มากเลยเป็นการทำได้ยากด้วย ยากกว่าการทำจิตให้ว่างด้วยแต่ทุกคนมักจะเถียงว่าการทำจิตให้ว่างเป็นของยากแต่ก็ไม่ได้เป็นการไปเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวเลี้ยงบุตรภรรยาสามีทำการงานนั้นเนี่ยยากกว่าทำจิตให้ว่างด้วยเห็นมั๊ย เพราะฉะนั้นคนไม่รู้ตรงนี้มันจึงเข้าใจผิดไม่ใช่เหตุผลซึ่งน้ำหนักคือปัญญาคือต้องใช้เหตุและผลซึ่งน้ำหนักว่าเอา! ระหว่างการงานทางโลกกับจิตให้ว่างทางธรรมเนี่ยอันไหนดีกว่ากัน มีความสุขมีความสุขกว่ากัน แล้วก็เราก็เห็นโทษของตัวเองเลยเนี่ยเราหลงผิดไปแล้วที่งมงายดักดานมานับภพนับชาติไม่ได้แล้วต้องว่าอย่างนี้ไม่มันถ้าทำจิตว่างไปนิพพานชะตั้งนานแล้ว(หัวเราะ)ไม่ต้องมาเวียนว้ายตายเกิดไม่ต้องมารับภาระทุกข์อีกต้องว่าอย่างนี้แล้วมันจะดักดานไปถึง

ไหนกันเนี่ยต้องว่าตัวเราต.ตนา โจทยต.ตนาต้องด่าว่าตัวเองให้มากหน่อยเราเนี่ยแยะ โง่งมง่าย
แล้วยังไปใส่ร้ายป้ายสีพระพุทธรเจ้าอีกพระธรรมเจ้าพระอรหันต์เจ้าอีกว่าเป็นของคร่ำครีว่าเป็นเต่าล้านปีว่า
ปรามาสมากมายไม่สนใจด้วยต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้แล้วเข้าใจแล้วไอ้พวกนี้ไอ้คนพุดนะไม่รู้
จริงเห็นแฉ่งมันจึงเข้าใจผิด เหมือนพระพุทธรเจ้าเมื่อพระองค์แสดงถึงเรื่องมีคนกล่าวอ้างว่าเป็นธรรมนี้เป็น
วินัยนี้เป็นคำสอนของเราต.ตนาพระองค์ยังบอกว่าอย่าเพิ่งเชื่อก่อนให้มาเทียบกับพระวินัยทั้งพระธรรมทั้ง
อรรถพยัญชนะไม่คลาดเคลื่อนจึงจะลงความเห็นว่าเป็นธรรมนี้เป็นวินัยนี้เป็นธรรมคำสอนของเราต.ตนา
ถ้าเทียบไม่ได้ในพระธรรมไม่ลงกับพระวินัยทั้งอรรถพยัญชนะคลาดเคลื่อนเธอทั้งหลายจงลงความเห็นว่าเป็น
ไม่ใช่ธรรมนี้ไม่ใช่วินัยนี้ไม่ใช่ธรรมคำสอนของเราต.ตนาท่านผู้นี้จำมาผิดแล้ว พระองค์เนี่ยว่าอย่างผู้ดีเลย
เห็นมัยว่าผู้นี้จำมาผิดแล้วแทนที่จะว่าอย่างนั้นโง่ดักดานเหมือนกับที่พระอาจารย์ว่าพวกโยมคือให้ด่าว่า
ตัวเอง(หัวเราะ)ไม่ใช่เอาต.ตนาด่าโยมนะสอนให้โยมว่าตัวเองด่าตัวเองแล้วมันไม่เจ็บใจหรอกถ้าคนอื่นมาด่า
ว่ามันเจ็บใจรับไม่ได้ พระอาจารย์เลยต้องสอนให้โยมด่าตัวเอง(หัวเราะ)แล้วเราก็ไม่มีทุกข์ด้วยต้อง
พยายามทำให้ได้อดใจให้ได้ แล้วก็จะได้ไม่มีทุกข์แล้วเราไม่มีทุกข์แล้ว เราก็จะมีความสุข จิตของเราว่างไม่
มีเวรไม่มีกรรมอะไรไม่ต้องไปเวียนว่ายตายเกิดอีก เดี่ยวจะว่าทำไมพระอาจารย์ต้องปากร้ายสอนให้ด่า
ตัวเอง ก็ทำความดีไม่ได้ทำจิตให้ว่างไม่ได้มีแต่สร้างทุกข์โทษให้เกิดตัวเองไม่พอยังทำให้ครอบครัว
เดือดร้อนอีกนี่แหละเรื่องใหญ่ต้องด่าว่าตัวเองให้มากต้องความดีให้ได้ ทำจิตให้ว่างให้ได้ อดใจให้ได้ต้องให้
มีเนกขัมมะบารมีให้ได้ ต้องให้มีเนกขัมมะพรหมจรรย์ให้ได้ ถึงอยู่ในหมู่ที่ไม่มีศีลไม่มีธรรมไม่มีเนกขัมมะ
แต่เรามีเนกขัมมะเราคนเดียวนั่นแหละติดติดสก็บรอดคะ ทีหลังใครมาเห็นว่าเออ! ไม่มีทุกข์ไม่มีวิตกกังวล
ใดๆเขาเห็นเราเป็นตัวอย่างเขาจะได้ปฏิบัติตามเราถ้าเรายังมีใจรักดีเขาก็จะตามเราเขาก็จะถามเราแล้วเรา
ก็แนะนำสั่งสอนเขาควรจะทำอย่างไรควรจะทำอย่างไรใจให้ว่างยังงั้นการที่จะอดใจได้ก็ว่างไปเยอะแล้ว
ต้องว่าอย่างนี้อดใจเขาไปเหมือนกันเราไม่ไปเที่ยวสต่างค์เต็มกระเป่าอย่างนั้นนะเห็นมัยดีหลายอย่างทางโลก
อดใจให้ได้เลยต้องว่าอย่างนี้แล้วมันก็จะว่างๆแล้วเราก็จะสงบสุขแล้วมีกินมีใช้ไม่อนุทรร้อนใจการที่เรา
ทำงานเป็นการทำไปตามหน้าที่เลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวแล้วเป็นการใช้กรรมด้วยกายกรรมมือตีนต้องทำงาน
มันมีวิจกรรมปากต้องพูด มโนกรรมจิตต้องคิดนึกแล้ว เราก็คิดในทางที่ถูกต้องด้วยไม่ฆ่าสัตว์ลักทรัพย์ไม่
ประพฤติผิดในกามอดใจไม่ฆ่าสัตว์ อดใจไม่ลักทรัพย์ อดใจไม่ประพฤติผิดในกามนี่ก็เนกขัมมะอดใจไม่พูด
มุสา ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลนั้นก็อดใจ อดใจไม่โลภไม่พยาบาทไม่เห็น
ผิดคลองธรรมที่ขอบนี้ก็อดใจเห็นมัยเนกขัมมะรวมหมดเลยทั้งทางโลกทางธรรมต้องชี้ให้เห็นแหม! เนกขัม
มะนี้สำคัญมากมายไม่ใช่ต้องไปกินผมห่มเหลืองแล้วจึงจะเรียกว่าเนกขัมมะ ไม่ใช่ เนกขัมมะเนี่ยอดใจทั้ง
ทางโลกทางธรรมเลยต้องอดใจให้ว่างอย่างบริสุทธิ์นั่นแหละจึงจะเป็นผู้เข้าถึงปฏิบัติถึงแล้วก็รู้แจ้งแทง
ตลอดถึงเข้าสู่ความว่างเข้าถึงพระนิพพาน แล้วจิตของเราก็จะสงบระงับเรื่อยไปแล้วเราก็เป็นตัวอย่างที่ดีไม่
เดือดร้อนไม่รำคาญถึงเขาจะบ่นเขาจะด่าเขาจะว่าอย่างไรก็ไม่รำคาญเพราะจิตฉันว่างฉันอดใจได้ถาม
ทำไมเธอไม่เถียงฉันก็ฉันอดใจได้อดใจยังงั้นก็เนกขัมมะบารมี ฉันกำลังทำเนกขัมมะบารมีทำเนกขัมมะ
พรหมจรรย์ก็เกิดขึ้นกับจิตของฉัน เธอลองทำดูซิแล้วเธอจะหายบ่น(หัวเราะ)เธอจะหายเป็นทุกข์ต้องชวน
เขาเลย ให้เขาด่าเขาว่าเราเราเฉยๆไม่สะดุ้งสะเทือนแล้วให้เขาถามเราให้เขาแปลกใจเราแล้วเราก็จะได้

แนะนำสั่งสอนเขาจะได้รู้จักเออ! พระพุทธศาสนา คือ พระพุทธเจ้า เราสอนให้ทุกคนเป็นอย่างนี้ ให้ทุกคนอดใจมีเนกขัมมะบารมีเนกขัมมะบวรพรมจรรย์เนกขัมมะจิตเนียบปฏิบัติให้ใจของเราเนียบว่างแล้ว เรานั้นแหละเป็นธรรมทูตทูตส่งข่าวในธรรมเราจะแนะนำสั่งสอนเขาให้เขาพ้นทุกข์ แต่เราต้องอดกลั้นอดทน ให้เป็นตัวอย่างต้องทนให้ได้ไม่ว่าใครนิทาสรรเสริญอะไรก็ว่างหมดเลยอดใจหมดเลยนั้นแหละ ใครๆ เขาจะทิ้งใครๆ จะอศรัยว่าเราก็มนุษย์เหมือนกันแต่ไม่เหมือนใครเพราะเราอดใจได้เนียบแล้วเราก็จะได้รับ ผลประโยชน์มากมายเลยถึงสิ่งที่เราไม่พึงปรารถนาอะไรถึงสิ่งที่ต้องการอะไรเราก็ดูความจำเป็นของเรานั้นแหละ ไม่จำเป็นเราก็ไม่เอาเพราะเราอดใจได้อยู่แล้วเพราะเราอดใจได้แต่แรกแล้วต้องว่าอย่างนี้ แล้วเราก็ไม่ต้องดิ้นรนชวนขวายไม่ต้องวิตกพิจารณาสังขารไม่ปรุงแต่ง แต่เราก็ทำงานไม่ใช่ไม่ทำ ทำแต่ทำไปตามหน้าที่เกิดมาต้องใช้กรรมเกิดมาต้องทำหน้าที่ เราบอกจิตเราไว้แค่เนียบก็ต้องบอกว่าภิกษุภิกษุหน้าที่พิเศษที่ควรทำก็คืออดใจ(หัวเราะ)แล้วเราก็จะรู้ว่าเออ! เนียบเราดำเนินชีวิตถูกต้องตามแนวทางพระพุทธเจ้าแล้ว ถึงเราอยู่กับโลกเราก็ไม่มีทุกข์กับโลกเพราะโลกแห่งความเป็นทุกข์ เนียบเขาจึงว่าโลกไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็น อนัตตาเนียบ ที่นี้เราอดใจได้แล้วเราจะอยู่ยังไงถึงโลกเขาจะทุกข์กันยังไงเขาจะเดือดร้อนกันยังไงเราไม่ได้ทุกข์ตามเขาเลยต้องว่าอย่างนี้ เขาว่าอนิจจังเราก็รู้ว่าเป็นธรรมชาติธรรมดาฝนตกแดดออกฟ้าผ่า แผ่นดินไหวไฟไหม้ น้ำท่วมเนียบที่มันเกิดกันรอบโลกเนียบเราก็ไม่เดือดร้อน จิตเราว่างแล้วเราอมรับความจริงอย่างมากที่สุดตายที่ไหนก็ทิ้งที่นั่นคิดแค่นี้พอแล้ว ว่างไปให้หมดไม่ต้องทรมานทรมายให้ใครเดือดร้อนตัวเราเองก็ไม่เดือดร้อน แล้วเราก็ไม่อยากจะให้ใครเดือดร้อนเพราะเราด้วยต้องว่าอย่างนี้นั้นแหละเราจึงจะเห็นสัง จจรรมรู้สังจจรรมคือความจริงทั้งหมดเลยถ้าเรารู้ได้อย่างนี้โลกวิทูผู้รู้แจ้งโลกต้องว่าอย่างนี้ ที่พระองค์ เป็นผู้ฉลาดพระองค์ย่อโลกมาเป็นโลกธรรม๘ มีลาภเสื่อมลาภมียศเสื่อมยศมีสุขมีทุกข์มีนินทาสรรเสริญ เนียบใครได้รับโลกธรรมนี้แล้วก็พ้นทุกข์แล้ว ก็ว่างโลกเมื่อโลกแล้วก็มาประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเอาเป็น เอาตายก็มารู้ธรรมเห็นธรรมว่าธรรมนั้นก็อนิจจังทุกข์ธรรมอนัตตาธรรมแล้วมีใครอยากได้ใหม่ไม่มีใครอยากได้ไม่มีใครอยากได้ แล้วจะให้ทำยังไงก็ต้องให้นึกถึงพระพุทธเจ้านึกถึงพระพุทธเจ้าก็ต้องนึกถึงความ ว่างที่พระองค์บอกว่ นพพานัง ปรมัง สุขญญังก็ต้องให้ว่างให้หมด(หัวเราะ)นี้แหละมันจึงจะถึงที่สุดทุกข์ต้อง ว่าอย่างนี้ที่สุดของโลกด้วยไม่มันนะโลกไม่แก่เกินไปสำหรับเรียนนะ เรียนไม่รู้จักจบยิ่งเรียนมากก็ยิ่งทุกข์ มากด้วยเนียบทางธรรมเนียบจบเพียงแค่อนัตตาธรรม ทำไมจึงว่าจบเพียงแค่อนัตตาธรรมที่พระองค์สรุปไว้ว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา สัพเพ ธัมมา อนัตตาทั้งธรรมและอธรรมก็ว่างเปล่าหมดเลยนี้ต้องสรุปลงตรงนี้แล้ว เราก็จะได้เข้าใจชัดไม่หลงมกมายฟังหูซ้ายทะลุหูขวาฟังกันมามากแล้วแต่ก็ยังไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจเนียบก็ต้อง มาฟังพระอาจารย์เนียบเออ! ค่อยยังชั่วไปหน่อย(หัวเราะ)ค่อยรู้เหตุผลหน่อยที่เนียบเพราะฉะนั้นเอาละเหลือ อีก๘นาที่ใครมีอะไรจะถามอาตมาก็ถามได้..เปิดโอกาสให้ถามทุกวันแต่ไม่ค่อยมีใครถามนะ..จิตมันว่างกัน แล้วมันคงไม่สงสัย(หัวเราะ)อ้าว! มีใครอยากรู้อยากเข้าใจมากขึ้นก็ถามได้...เปิดโอกาสไม่ใช่ต้องมาฟัง อาตมาคนเดียวเรายังมีปัญญาแก้ไขอะไรไม่ตกเพื่อถามพระอาจารย์เพื่อพระอาจารย์ปัญญาแก้ไขให้เรา เพื่อให้เราได้ว่างได้เบาพ้นทุกข์(หัวเราะ)เอาซิมีใครอยากรู้อยากถาม....เปิดโอกาสให้เขาได้ระบาย ความรู้สึกบ้างให้เขาความรู้ความเห็นความเข้าใจในธรรมยังไงเนียบฟังมาเกือบชั่วโมงแล้วเนียบ..มีอะไรจะ ถามบ้างละอย่างพระอาจารย์เนียบไม่ต้องกลัวว่าถามแล้วตอบไม่ได้ด้วยอาตมารับรองเลย(หัวเราะ)....

ชนะชัย เมฆมา ผู้ถอดความและจัดพิมพ์
วันอังคารที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
เวลา ๒๒.๔๕ น.